

EDUCAȚIA CONTABILĂ ÎN CONTEXTUL INSTABILITĂȚII FISCALE: FORMAREA COMPETENȚELOR PENTRU UN MEDIU ECONOMIC IMPREDICTIBIL

ACCOUNTING EDUCATION IN THE CONTEXT OF FISCAL INSTABILITY: SKILLS TRAINING FOR AN UNPREDICTABLE ECONOMIC ENVIRONMENT

CZU: [378:657]:336.22

DOI: <https://doi.org/10.53486/isc2025.22>

SĂVESCU (IȚCO) Antoanela

Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, România, antoanela.savescu1@student.usv.ro

GROSU Veronica

Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, România, veronica.grosu@usm.ro

ORCID ID: 0000-0003-2465-4722

Abstract. This study examines how fiscal instability influences the requirements for professional accounting competencies within an economic context marked by legislative volatility. Methodologically, the research employs a documentary and comparative analysis of Romania's fiscal framework, correlated with the academic literature on accounting competencies and educational transformation in the digital economy. The findings indicate a significant increase in the frequency of fiscal changes, directly affecting compliance processes and the responsibilities of accounting professionals. The instability has created the need to redesign university curricula and lifelong learning programs by integrating fiscal risk thinking, ethical conduct, and digital literacy. The study contributes by offering an integrated perspective on the link between fiscal instability, educational performance, and professional adaptability, providing arguments for developing an educational model focused on resilience and innovation.

Keywords: digitalization, intellectual capital, governmental policies, digital competencies, institutional performance

JEL Classification: M15, I11, O32

Introducere. Instabilitatea fiscală a devenit, în ultimii ani, o trăsătură structurală a economiilor emergente, generând riscuri sistemice pentru governanța economică, mediul investițional și funcționarea firmelor. În România, contextul fiscal din perioada 2020-2024 a fost marcat de modificări legislative frecvente, aplicate adesea în regim de urgență, în absența unor consultări publice și fără evaluări ex-ante ale impactului economic. Aceste transformări rapide au amplificat gradul de impredictibilitate economică și au afectat capacitatea agenților economici de a planifica strategic.

În acest peisaj nesigur, profesia contabilă joacă un rol esențial în asigurarea conformării fiscale și în adaptarea firmelor la noile realități legislative. Totodată, instabilitatea normativă pune presiune asupra procesului de formare profesională, evidențiind nevoia de competențe noi: gândire anticipativă, analiză a riscului fiscal, interpretare critică a reglementărilor și consiliere strategică. Astfel, educația contabilă trebuie reconfigurată pentru a răspunde acestor cerințe, atât în formarea inițială, cât și în cadrul programelor de dezvoltare profesională continuă.

Studiul de față își propune să răspundă întrebării: *Cum influențează instabilitatea fiscală cerințele de formare a competențelor profesionale în domeniul contabil, într-un mediu economic impredictibil?*

Analiza urmărește trei obiective interdependente: (1) identificarea trăsăturilor instabilității fiscale în România (2020-2024); (2) examinarea impactului acesteia asupra responsabilităților profesiei contabile și (3) propunerea unor direcții pentru modernizarea educației contabile în raport cu aceste realități. Metodologic, cercetarea utilizează o analiză documentară și interpretativă, bazată pe date legislative și pe literatura academică de referință. Această abordare permite corelarea tendințelor

normative cu evoluția cerințelor de competență profesională, oferind o perspectivă integrată asupra relației dintre fiscalitate și educația contabilă.

Conținut. Această secțiune are în vedere analiza cadrului legislativ fiscal și a implicațiilor sale asupra profesiei contabile, cu accent pe transformările generate la nivelul competențelor și al procesului de formare profesională.

Analiza modificărilor legislației fiscale în perioada 2020-2024. Literatura economică confirmă că impredictibilitatea fiscală reduce încrederea investitorilor, crește costurile administrative și afectează conformarea voluntară [1]. Totodată, studiile recente arată că instabilitatea fiscală are efecte sistematice asupra profesiei contabile, care devine tot mai expusă riscului normativ și presiunii de a interpreta rapid modificările legislative [2,3]. Stabilitatea fiscală este considerată un element fundamental pentru dezvoltarea sustenabilă a economiei și pentru consolidarea încrederii în mediul de afaceri. Potrivit art.3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, principiul predictibilității asigură „stabilitatea impozitelor, taxelor și contribuțiilor obligatorii, pentru o perioadă de timp de cel puțin un an, în care nu pot interveni modificări în sensul majorării sau introducerii de noi impozite, taxe și contribuții obligatorii”, iar art. 4 stipulează ca modificările de natură fiscală să fie aplicate la cel puțin șase luni după publicare și, de regulă, de la începutul anului fiscal următor [4]. Totuși, practica normativă a fost adesea contrară acestui principiu.

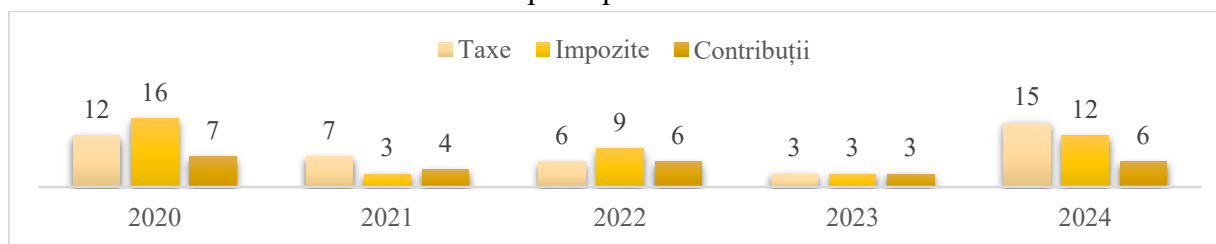

Figura 1: Dinamica modificărilor legislației fiscale cu privire la taxe, impozite și contribuții sociale în perioada 2020-2024

Sursă: Prelucrare proprie conform datelor furnizate de Buletinele informative fiscale eliberate de Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF)

În intervalul analizat, România a adoptat peste o sută de acte normative care au modificat regimul fiscal al taxelor, impozitelor și contribuțiilor sociale, majoritatea prin ordonanțe de urgență [5]. Aceste modificări, adesea fără perioade de tranziție, au generat dificultăți de conformare și o presiune asupra contribuabililor și profesioniștilor contabili. Analiza datelor oficiale arată o intensificare a activității legislative în anii 2020, 2022 și 2024, perioade în care crizele suprapuse – sanitară, energetică, conflictuală și inflaționistă – au determinat reacții rapide din partea autorităților. Această frecvență ridicată a modificărilor confirmă lipsa unei planificări multianuale și lipsa predictibilității. Conform analizelor empirice, volatilitatea legislativă afectează nu doar mediul de afaceri, ci și formarea profesională, prin nevoia de actualizare continuă a competențelor și prin extinderea responsabilităților contabile [6,7].

Educația contabilă și competențele profesionale în context fiscal instabil. Instabilitatea fiscală amplificată de dinamica legislativă și de tranziția digitală, determină o nevoie acută de redefinire a educației contabile și a competențelor profesionale aferente. Într-un mediu economic imprevizibil, formarea contabililor trebuie să depășească abordarea tradițională, centrată pe conformitate și raportare, și să promoveze dezvoltarea competențelor analitice, digitale și etice, indispensabile pentru decizii bazate pe judecată profesională și adaptare la schimbare. Studiile relevă că formarea academică trebuie să răspundă transformărilor profunde din profesia contabilă prin integrarea

tehnologiei informației, a gândirii critice și abilităților de interpretare fiscală. Curriculum universitar actual este încă prea rigid și insuficient ancorat în cerințele pieței, ceea ce afectează capacitatea absolvenților de a reacționa rapid la schimbările fiscale și economice [6]. Perspectivele educației contabile sunt indisolubil legate de procesul de digitalizare. Transformarea digitală a contabilității implică restructurarea programelor universitare pentru a include competențe privind analiza datelor, utilizarea instrumentelor informatice și înțelegerea implicațiilor etice ale automatizării, iar în ceea ce privește nivelul competențelor profesioniștilor contabili, se evidențiază necesitatea dezvoltării alfabetizării digitale aplicate fiscalității și raportării financiare [8,9].

Contextul fiscal imprevizibil amplifică responsabilitățile profesionale ale contabililor. Volatilitatea legislativă și presiunea conformării sporesc importanța educației profesionale continue, în special în ceea ce privește analiza riscului fiscal și interpretarea corectă a reglementărilor, iar externalizarea tot mai frecventă a serviciilor fiscale reflectă nevoia de competențe de consultanță, comunicare și management al riscului fiscal – domenii în care pregătirea practică și etica joacă un rol esențial [10,11]. Transformarea profesiei contabile este în același timp o provocare și o oportunitate. Tranziția către economia digitală reconfigurează statutul contabilului român, care trebuie să devină un profesionist capabil să gestioneze date complexe, să asigure transparență fiscală și să utilizeze tehnologia ca instrument strategic de analiză și control [12]. Prin urmare, educația contabilă în context fiscal trebuie să fie concepută ca un proces continuu, orientat spre dezvoltarea competențelor transversale – digitale, analitice, consultative și etice. Consolidarea parteneriatului dintre universități, organizațiile profesionale și autoritățile fiscale este indispensabilă pentru formarea unei generații de contabili capabili să gestioneze incertitudinea, să anticipeze schimbarea și să contribuie la stabilitatea și transparența mediului economic românesc.

Concluzii. Studiul a evidențiat că instabilitatea fiscală din România din ultimii ani a generat nu doar dificultăți de conformare și incertitudine economică, ci și o presiune reală asupra profesiei contabile. Frecvența modificărilor legislației fiscale și lipsa de predictibilitate fiscală impun formarea unor specialiști capabili să reacționeze rapid la schimbare și să ofere soluții bazate pe raționament profesional și integritate. Evoluția contextului fiscal și transformarea digitală impun o reconsiderare a modului în care se structurează formarea profesională. Educația contabilă trebuie să devină un proces continuu, ancorat în realitățile economice, care să combine competențele tehnice cu abilități de analiză critică, interpretare fiscală, comunicare și responsabilitate etică.

Modernizarea curriculumului universitar și extinderea programelor de învățare sunt esențiale pentru alinierea pregătirii contabile la cerințele unei economii digitale și imprevizibile. Totodată, cooperarea între mediul universitar, organizațiile profesionale și instituțiile fiscale poate asigura o adaptare constantă a competențelor formate la nevoile reale ale pieței. O astfel de sinergie contribuie la creșterea calității deciziei contabile, la reducerea erorilor de interpretare fiscală și la consolidarea încrederii în profesia contabilă. Într-o economie volatilă, profesionistul contabil trebuie să devină un vector al stabilității și al responsabilității profesionale, capabil să dezvolte specialiști care nu doar se adaptează schimbării, ci o anticipează și o gestionează cu discernământ. Competențele contabile ale viitorului nu vor fi doar despre cifre, ci despre înțelegerea complexității, asumarea etică a deciziilor și susținerea încrederii în sistemul economic.

Referințe bibliografice.

1. OECD. (2024), OECD Economic Surveys: Romania 2024, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/106b32c4-en>.
2. European Commission. (2022). 2022 European Semester: Country Report – Romania. Brussels. https://commission.europa.eu/publications/2022-european-semester-country-reports_en.

3. Botar, C.-F., (2024), Impactul „vremurilor tulburi” asupra legislației economico-financiare din România, *CECCAR Business Review*, (10), pp. 7-17, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.10.02>.
4. *Codul fiscal cu Norme și Codul de procedură fiscală*, (2024). București: Editura Universul Juridic.
5. *Buletin informativ fiscal* (pentru perioada cuprinsă între anii 2020-2024), disponibil la adresa www.anaf.ro.
6. Stanciu, V., Pugna, I. B. & Gheorghe, M. (2020). New Coordinates of Accounting Academic Education. A Romanian Insight, *Journal of Accounting and Management Information Systems*, Faculty of Accounting and Management Information Systems, The Bucharest University of Economic Studies, 19(1), pp. 158-178, March. <http://dx.doi.org/10.24818/jamis.2020.01007>.
7. Dobrotă, G., Voda, A. D., & Dumitrașcu, D. D. (2021). The effects of fiscal policy shocks on the business environment. *Journal of Business Economics and Management*, 22(4), 1084-1103. <https://doi.org/10.3846/jbem.2021.15315>.
8. Gușe, G. R. & Măngiuc, M. D. (2022) : Digital transformation in Romanian accounting practice and education: Impact and perspectives. *Amfiteatru Economic Journal*, ISSN 2247-9104, The Bucharest University of Economic Studies, Bucharest, 24(59), pp. 252-267. <https://doi.org/10.24818/EA/2022/59/252>.
9. Mîța, V. & Man, M. (2023). Digital skills-an asset for future accounting professionals. Analysis of Romania's positioning within the EU member states. *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*, 32(2), p. 145. [https://doi.org/10.47535/1991auoes32\(2\)014](https://doi.org/10.47535/1991auoes32(2)014).
10. Haraguş, R. I. & Tamaş, A. S. (2024). Qualitative analysis on the interference and causality between accounting and auditing for romanian companies „top traded” listed at the Bucharest stock exchange. *Journal of Financial Studies*, 16(9), pp. 176-193.
11. Isip, A. (2022). Outsourcing of tax services: the case of Romania. *Revista Economică*, 74(3), pp. 50-70. <https://doi.org/10.56043/reveco-2022-0025>.
12. Ciurea, M. & Man, M. (2020). The accounting profession from Romania in the digitized economy. In *2nd International Scientific and Practical Conference “Modern Management Trends and the Digital Economy: from Regional Development to Global Economic Growth”*(MTDE 2020). Atlantis Press. pp. 307-312. <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.200502.050>.